

Nr 527.

Av herr **Pettersson** i Dahl m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 144, angående anslag till främjande av bostadsförsörjningen för budgetåret 1950/51 m. m.

Utöver vad från vårt håll framhållits beträffande den statliga bostadspolitikerna i under ordinarie motionstid väckta motioner (I: 205 och II: 262) vilja vi i anslutning till proposition nr 144 angående anslag till främjande av bostadsförsörjningen anföra ytterligare några synpunkter främst i fråga om hyresrabatterna.

Familjebostadsbidragen ha tillkommit i syfte att bereda barnfamiljerna möjligheter att bebo fullvärdiga bostäder. Förutsättningen för att bostadsbidrag skall utgå är utom vissa villkor om barnantal och inkomst att bostaden skall fylla rätt höga krav på såväl utrustning som utrymme. Begränsningen av byggnadsverksamheten har emellertid medfört att många barnfamiljer, som äro i stort behov av bostadsstöd, inte kunna komma i åtnjutande av familjebostadsbidragen. Genom att, såsom vi föreslagit i de ovan nämnda motionerna, slopa byggnadstillståndsgivningen för byggande av enfamiljs- och tvåfamiljshus skulle landsbygdens barnfamiljer erhålla bättre möjligheter att få del av hyresrabatterna.

Det råder knappast någon tvekan om att fördelningen av familjebostadsbidragen, vilka för nästa budgetår beräknas kosta 27 milj. kr., är ytterst ojämn på så sätt, att en oproportionerligt ringa del kommer på den egentliga landsbygden. Nybyggnadsverksamheten av bostäder har ju till den alldeles övervägande delen varit förlagd till städer och tätorter, och det betyder, att barnfamiljerna i dessa haft större möjligheter till familjebostadsbidrag. Även erfarenheterna från egnahemslånegivningen hos länsbostadsnämnderna peka i samma riktning. Tyvärr ha några uppgifter om fördelningen icke lämnats i propositionen, men det synes synnerligen önskvärt, att sådana siffror bli tillgängliga för den fortsatta diskussionen om det statliga bostadsstödet och dess vidare utformning.

Emellertid ha också andra omständigheter än den restriktiva byggnadstillståndsgivningen medverkat till att barnfamiljerna främst på den egentliga landsbygden kommit i ett sämre läge än i de snabbt expanderande tätorterna. Det gäller särskilt utformningen och tillämpningen av bestämmelserna om egnahemslån, förbättringslån och familjebostadsbidrag. Ej sällan inträffar, att ansökan från innehavare av mindre jordbruk om egnahemslån för ny- eller ombyggnad av bostadshus avslås med motivering att fastigheten inte kan bära kostnaderna härför. Vederbörande blir då hän-

visad till att söka förbättringslån för en mindre upprustning — vilket i och för sig är av värde — men han förlorar därvid rätten och möjligheten att erhålla familjebostadsbidrag, trots att barnantal och inkomstens storlek berättiga honom därtill.

Det kan ifrågasättas, om icke barnfamiljer, som av olika anledningar inte kunna tillgodogöra sig statens stöd i form av egnahemslån för ny- eller ombyggnad, ändock böra erhålla familjebostadsbidrag, ehuru bostaden endast upprustats med hjälp av förbättringslån. Länsbostadsnämnderna ha redan nu vissa möjligheter att medge undantag, och det kan övervägas om icke denna prövningsrätt borde kunna utvidgas för här nämnda fall. Chefen för socialdepartementet har i propositionen föreslagit en utvidgning av användningsområdet för förbättringslånen. Det synes icke inkonsekvent att i samband därmed genomföra någon uppmjukning av bestämmelserna beträffande kvalitetskraven för rätt till familjebostadsbidrag. Man bör dock betänka att det, om nuvarande byggnadsrestriktioner bibehållas, kommer att taga en rundlig tid, innan särskilt landsbygdens bostadsbestånd blivit upprustat. Under denna tid gå många barnfamiljer förlustiga de sociala förmåner, som familjebostadsbidragen utgöra.

Vad det s. k. trekronorsbidraget beträffar, har departementschefen föreslagit ändrade grunder, innebärande att kommunerna få bidraga med hälften av kostnaderna. I princip torde denna anordning vara att föredraga framför den nu tillämpade, enligt vilken staten betalar hela kostnaden. Emellertid torde det sannolikt icke kunna bestridas, att följden härav blir, att de ekonomiskt starkare kommunerna komma att utnyttja denna bidragsform i långt större utsträckning än ekonomiskt mindre bärkraftiga kommuner. Detta liksom det missbruk av denna bidragsform som förekommit och föranlett den föreslagna ändringen visar, vilka svårigheter som äro förknippade med trekronorsbidraget. Därjämte är fördelningen, som framgick av statsutskottets utlåtande nr 171 vid föregående års riksdag, ytterst ojämn, i det Stockholm har fått sig tilldelat omkring 45 procent av anslagna medel. Med anledning härav anse vi oss böra fasthålla vid vårt yrkande från föregående riksdagar, att detta bidrag avskaffas.

Departementschefen föreslår vidare en utbyggnad av statsbidragen till pensionärsbostäder, så att bidrag må kunna utgå till dylika bostäder även i andra fastigheter än pensionärshem. Förslaget avser pensionärslägenheter i flerfamiljshus, som förvaltas av kommun eller allmännyttigt bostadsföretag. Ur allmän synpunkt framstår det som i hög grad önskvärt, att de gamla på detta sätt beredas möjligheter att bo kvar i sin vanliga omgivning. Vi vilja därför giva vår anslutning till förslaget. Emellertid synas även andra utvägar i här avsett syfte, särskilt när det gäller landsbygden, böra prövas vid den fortsatta utredningen av denna betydelsefulla fråga. Man skulle kunna tänka sig, att statsbidrag, motsvarande vad som utgår för bostad i

pensionärshem, lämnas för bostad, som exempelvis son inrett i ett tvåfamiljshus åt sina föräldrar. Detta uppslag förefaller vara väl värt att vidare undersöka, i vad mån det låter sig förenas med samhällets krav på kontroll över hyressättningen och framstår som rimligt ur ekonomiska synpunkter. Att på detta sätt ordna de gamlas bostadsfråga framför allt utanför tätbebyggda områden torde vara förenat med betydande fördelar ur både den äldre och den yngre generationens synpunkt.

Departementschefen har även berört frågan om saneringsverksamheten i städerna och föreslår, att detta spörsmål göres till föremål för närmare utredning. Han framhåller, att planläggningen och genomförandet av saneringsverksamheten böra *i första hand* (kurs. här) ankomma på kommunerna. Departementschefen synes dock förmena, att staten bör underlätta finansieringen av nybyggnad inom centrala stadsområden genom jämkningar i villkoren för statliga lån till flerfamiljshus. Enligt vår mening kan det icke vara lämpligt, att riksdagen redan nu binder sig vid ett halvt löfte om att staten ekonomiskt skall medverka till saneringen av vissa stadsområden. Tvärtom synes det oss angeläget, att statsmakterna bestämt deklarerat, att saneringsverksamheten uteslutande är en kommunal uppgift, som inte kan påräkna ekonomiskt bistånd från staten. Med det stora skatteunderlag, städerna ha jämfört med landsbygdskommunerna, synes det inte rimligt att betunga statens finanser med utgifter för saneringsverksamheten i städerna.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 144 måtte besluta dels att bestämmelserna om familjebostadsbidragen jämkas i enlighet med vad i motionen angivits, dels att tre-kronorsbidragen avskaffas och dels beakta övriga i motionen angivna synpunkter.

Stockholm den 13 april 1950.

Anders Pettersson,

Dahl.

Nils G. Hansson

i Skegrie.

Per Persson,

Norrby.

C. O. Carlsson

i Bakeröd.